

Judikatūras krājums

Lieta T-761/21

Fabien Courtois u.c.
pret
Eiropas Komisiju

Vispārējās tiesas (piektā palāta) 2024. gada 17. jūlija spriedums

Piekluve dokumentiem – Regula (EK) Nr. 1049/2001 – Dokumenti, kuri attiecas uz Komisijas veiktu vakcīnu iegādi saistībā ar Covid-19 pandēmiju – Daļējs piekļuves atteikums – Izņēmums saistībā ar personas datu aizsardzību – Izņēmums saistībā ar trešās personas komerciālo interešu aizsardzību – Pienākums norādīt pamatojumu – Paredzama, nevis tikai hipotētiska izvirzīto interešu aizskāruma riska esamība – Samērīguma princips

1. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Attiecīgās iestādes pieļauta termiņu neievērošana, sniedzot atbildi uz atkārtoto piekļuves pieprasījumu – Netiešs lēmums par noraidīšanu – Atcelšana, pieņemot tiešu lēmumu par atteikumu – Iespēja celt prasību par netiešo lēmumu – Neesamība – Lūgums atcelt to pašu tiešo lēmumu abās tā valodu versijās – Ietekmes neesamība (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 7. un 8. pants)*

(skat. 30., 31. un 32. punktu)

2. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Piemērošanas joma – Piekļuves pieteikums parakstītiem Covid-19 vakcīnu pirkuma līgumiem – Sagatavošanas dokumenti – Izslēgšana (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 1049/2001)*

(skat. 40., 41. un 44. punktu)

3. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Privātās dzīves un personas neaizskaramības aizsardzība – Regulas 2018/1725 normu pilnīga piemērojamība – Pieteicēja pienākums pierādīt attiecīgo personas datu nodošanas nepieciešamību – Piekļuves pieteikums Covid-19 vakcīnu pirkuma līgumu kopīgās sarunu grupas locekļu deklarācijām par interešu konflikta neesamību, kuru pamato nepieciešamība pārliecināties par šo locekļu objektivitāti – Attiecīgās iestādes pienākums izvērtēt intereses, kuras skar šo datu izpaušana (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts un Regulas 2018/1725 3. panta 1. punkts un 9. panta 1. punkta b) apakšpunkts)*

(skat. 56., 60., 61., 69., 73., 75.–79., 81., 82. un 84.–86. punktu)

4. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerציālo interešu aizsardzība – Jēdziens – Apjoms – Piemērošana starp Komisiju un privātiem farmācijas uzņēmumiem noslēgtiem Covid-19 vakcīnu pirkuma līgumiem – Iekļaušana (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)*

(skat. 99., 100., 103. un 105.–107. punktu)

5. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerציālo interešu aizsardzība – Piekļuves atteikums – Pienākums norādīt pamatojumu – Apjoms (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)*

(skat. 97., 101., 115.–117., 119., 121.–123., 127., 128., 146., 147., 151.–153., 163., 164., 168., 169., 171., 172., 178., 186. un 193. punktu)

6. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerציālo interešu aizsardzība – Apjoms – Interese izvairīties no prasībām par kaitējuma atlīdzību – Izslēgšana (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)*

(skat. 162. punktu)

7. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerציālo interešu aizsardzība – Apjoms – Atteikums izpaust Covid-19 vakcīnu pirkuma līgumu noteikumus par kompensāciju – Nepieļaujamība (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)*

(skat. 159.–173. punktu)

8. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerציālo interešu aizsardzība – Apjoms – Iespējams uzņēmuma reputācijas aizskārums – Iekļaušana (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)*

(skat. 170. punktu)

9. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerčiālo interešu aizsardzība – Piemērošanas joma – Informācija par ražošanas tīkla partneru un apakšuzņēmēju sarakstu – Iekļaušana*
(Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkta pirmais ievilkums)

(skat. 179.–183. un 185. punktu)

10. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerčiālo interešu aizsardzība – Sevišķas sabiedrības intereses, kas pamato dokumentu publiskošanu – Atsaukšanās uz pārskatāmības principu – Nepieciešamība izvirzīt ar lietu saistītus īpašus apsvērumus*
(Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punkts)

(skat. 195.–198., 201.–203., 211. un 212. punktu)

11. *Eiropas Savienības iestādes – Sabiedrības tiesības piekļūt dokumentiem – Regula Nr. 1049/2001 – Izņēmumi no tiesībām piekļūt dokumentiem – Komerčiālo interešu aizsardzība – Piemērošanas joma – Dokumenti, kuri attiecas uz Covid-19 vakcīnu pirkuma līgumiem – Sevišķas sabiedrības intereses, kas pamato dokumentu publiskošanu – Neesamība – Laikā ierobežota izņēmuma piemērošana*
(Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. un 7. punkts)

(skat. 213. punktu)

Rezumējums

Ar šo spriedumu Vispārējā tiesa daļēji apmierina vairāku fizisku personu atcelšanas prasību par Eiropas Komisijas lēmumu, ar kuru piešķirta tikai daļēja piekļuve Covid-19 vakcīnu pirkuma priekšlīgumiem un pirkuma līgumiem, kā arī citiem dokumentiem, kuri attiecas uz minēto vakcīnu iegādi¹.

2021. gadā divi advokāti, kuri tostarp pārstāvēja prasītājus, lūdza piekļuvi² konkrētiem dokumentiem, kuri attiecās uz Covid-19 vakcīnu iegādi, ko Komisija veica dalībvalstu vārdā, to skaitā, konkrēti, Komisijas parakstītajiem līgumiem, Savienības pārstāvju identitātei saistībā ar sarunām par līgumiem un deklarācijām par viņu interešu konflikta neesamību (turpmāk tekstā – “sākotnējais pieteikums”). Komisija identificēja 46 dokumentus, kas atbilda pieteikumam. Tā piešķīra daļēju piekļuvi četriem vakcīnu pirkuma priekšlīgumiem un trīs pirkuma līgumiem, norādot, ka to versijas ar aizklājumiem tika publicētas Komisijas tīmekļvietnē un ka teksta daļas tika aizklātas, pamatojoties uz izņēmumiem saistībā ar privātās dzīves un personas neaizskaramības aizsardzību, komerčiālo interešu aizsardzību un iestāžu lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzību³. Komisija piešķīra daļēju piekļuvi deklarācijām par interešu konflikta

¹ Eiropas Komisijas 2022. gada 28. februāra Lēmums C(2022) 1359 final (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”).

² Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV 2001, L 145, 43. lpp.).

³ Izņēmumi, kuri attiecīgi paredzēti Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punkta pirmajā ievilkumā, kā arī 3. punkta pirmajā daļā.

neesamību, nosūtot prasītājiem tikai vienu eksemplāru, jo šie dokumenti atšķirās vienīgi attiecībā uz parakstītāja vārdu, parakstu un parakstīšanas datumu. Tā savukārt atteica piekļuvi 17 dokumentiem, kas bija identificēti kā “saprašanās memoranda projekti”.

Pēc atkārtota pieteikuma par to dokumentu publiskošanu, kuriem piekļuve tika atteikta vai nu daļēji, vai pilnībā, Komisija tiešā lēmumā, kurš prasītājiem vispirms tika paziņots franču, bet pēc tam – angļu valodā, norādīja, ka, atkārtoti izskatot uz sākotnējo pieteikumu sniegto atbildi, to dokumentu saraksts, uz kuriem attiecās pieteikums par piekļuvi dokumentiem, tika grozīts un tagad tajā bija ietverti 66 dokumenti. 17 “saprašanās memoranda projekti” tika izslēgti no minētā saraksta, jo Komisija uzskatīja, ka tie bija iekļauti kļūdas dēļ. Tā piešķīra plašāku piekļuvi četriem pirkuma priekšlīgumiem un trīs pirkuma līgumiem, kuriem daļēja piekļuve jau bija piešķirta, un daļēju piekļuvi jauniem pirkuma priekšlīgumiem un pirkuma līgumiem (turpmāk tekstā kopā – “attiecīgie līgumi”). Komisija piešķīra daļēju piekļuvi arī citiem jauniem dokumentiem, tostarp sarakstēm starp Komisiju un dalībvalstīm. Lai pamatotu tikai daļējas piekļuves piešķiršanu, iestāde atsauca uz izņēmumu saistībā ar privātās dzīves un personas neaizskaramības aizsardzību un uz izņēmumu saistībā ar attiecīgo uzņēmumu komerciālo interešu aizsardzību⁴.

Vispārējās tiesas vērtējums

Iesākumā Vispārējā tiesa izskata prasītāju prasījumu atcelt tiešā lēmuma franču valodas versiju. Tā nospriež, ka pastāv tikai viens tiešais lēmums, proti, apstrīdētais lēmums, kurš pieņemts divās valodu versijās.

Pirmām kārtām, Vispārējā tiesa noraida pamatu par to dokumentu saraksta, kuri identificēti kā tādi, kuri atbilst pieteikumam par piekļuvi dokumentiem, nepilnīgo raksturu, ciktāl Komisija no minētā saraksta izslēdza 17 “saprašanās memoranda projektus”. Tā konstatē, ka prasītāji lūdza piekļuvi tikai Komisijas “parakstītajiem līgumiem”. Viņu pieteikumu nevarēja uzskatīt par tādu, kurš attiecās arī uz minēto līgumu parakstīšanas sagatavošanas dokumentiem, kuri norādīja tikai uz sagatavēm vai tādiem pagaidu dokumentiem attiecībā uz līguma noteikumu izstrādi, par kuriem vienošanās notiku vēlāk. Tādējādi Komisija varēja tos pamatoti izslēgt no saraksta.

Otrām kārtām, lemjot par otrā pamata pirmo daļu, kura attiecas uz izņēmuma saistībā ar privātās dzīves un personas neaizskaramības aizsardzību nepiemērojamību deklarācijām par interešu konflikta neesamību, Vispārējā tiesa atceļ apstrīdēto lēmumu, ciktāl Komisija atteica plašāku piekļuvi minētajām deklarācijām, kuras parakstīja kopīgās sarunu grupas vakcinu iegādei locekļi.

Pirmkārt, tā uzskata, ka prasītāji bija pietiekami norādījuši konkrēto mērķi sabiedrības interesēs, ko viņi vēlējas sasniegt, kā arī attiecīgo personas datu nosūtīšanas vajadzību. Proti, to, vai kopīgās sarunu grupas locekļi atradās interešu konflikta situācijā, prasītāji varēja pārbaudīt, vienīgi zinot minēto locekļu uzvārdus, vārdus un profesionālo vai institucionālo amatu. Otrkārt, Vispārējā tiesa norāda, ka Komisija pamatoti uzskatīja, ka pastāvēja attiecīgo personu privātās dzīves aizskārums risks. Tādējādi Komisijai bija jāizvērtē iesaistītās intereses. Tomēr tā nebija pietiekami ņēmusi vērā dažādos apstākļus, lai pareizi izvērtētu iesaistītās intereses.

Trešām kārtām, Vispārējā tiesa daļēji apmierina otrā pamata otro daļu, ar kuru kritizēts veids, kādā Komisija piemēroja izņēmumu saistībā ar komerciālo interešu aizsardzību, lai attiecīgajos līgumos aizklātu konkrētu informāciju.

⁴ Izņēmumi, kuri attiecīgi paredzēti Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punkta pirmajā ievilkumā.

Tā noraida prasītāju argumentāciju, saskaņā ar kuru šo izņēmumu nevarēja piemērot dēļ konteksta, kādā attiecīgie līgumi tika noslēgti. Vispārējā tiesa norāda, ka visi farmācijas uzņēmumi, ar kuriem tika noslēgti minēti līgumi, ir privāti uzņēmumi, kas veic komercdarbību, kuras ietvaros tos ietekmē konkurence iekšējā tirgū un globālajos tirgos. Šis konteksts tiem liek saglabāt savas intereses minētajos tirgos. Tikai apstākļi, ka attiecīgie uzņēmumi, izmantojot sākotnējās iemaksas vai avansa maksājumus, kuri veikti no publiskiem līdzekļiem, piedalījās sabiedrisko interešu uzdevumu izpildē, proti, Covid-19 vakcīnu izstrādē, neļauj pats par sevi uzskatīt, ka to komerciālās intereses nebūtu aizsargājamās.

Attiecībā uz daļēju piekļuves atteikumu noteikumiem par vakcīnu raksturlielumiem, kvalitātes kontroli un līgumisko atbildību, kā arī piekļuves atteikumu attiecīgo uzņēmumu ražošanas tīkla partneru un apakšuzņēmēju sarakstam Vispārējā tiesa secina, ka ir pamatoti Komisijas sniegtie paskaidrojumi apstrīdētajā lēmumā par to, ka attiecīgo uzņēmumu komerciālo interešu aizskārums risks, kas saistīts ar šīs informācijas pilnīgu izpaušanu, bija saprātīgi paredzams, nevis tikai hipotētisks.

Tā tomēr nepiekrīt Komisijas nostājai attiecībā uz atteikumu piešķirt plašāku piekļuvi noteikumiem par kompensāciju. Šajā saistībā Vispārējā tiesa, pirmkārt, norāda, ka attiecīgajos līgumos paredzētais kompensācijas, ko dalībvalstis maksā attiecīgajiem uzņēmumiem, mehānisms nekādi neietekmē minēto uzņēmumu juridisko atbildību atbilstoši Direktīvai 85/374⁵. Proti, saskaņā ar šo direktīvu ražotājs ir atbildīgs par kaitējumu, kuru izraisījis viņa produktu trūkums, un ražotāja atbildību pret aizskarto personu nedrīkst samazināt vai atbrīvot no tās ar noteikumu, kas samazina atbildību vai atbrīvo no tās. Otrkārt, Vispārējā tiesa norāda, ka sākotnējā pieteikuma iesniegšanas un apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī informācija par kompensācijas mehānismu jau bija vispārpieejama⁶.

Vispārējā tiesa konstatē, ka, pat ja visos attiecīgajos līgumos ir iekļauts noteikums par kompensāciju, minēto noteikumu detalizēts saturs nav identisks.

Tā tomēr konstatē, ka trīs iemesli, kurus Komisija izvirzīja, lai pamatotu plašākas piekļuves atteikumu minētajiem noteikumiem, nepierāda, ka attiecīgo uzņēmumu komerciālajām interesēm pastāvēja paredzams, nevis tikai hipotētisks risks.

Pirmām kārtām, attiecībā uz iemeslu, saskaņā ar kuru precīzas zināšanas par attiecīgā uzņēmuma atbildības robežām varētu to pakļaut vairākām prasībām atlīdzināt kaitējumu, Vispārējā tiesa norāda, ka trešo personu, kurām ar vakcīnu ar trūkumiem, iespējams, nodarīts kaitējums, tiesības celt prasību sakarā ar atbildību balstās uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem transponēta Direktīva 85/374. Līdz ar to šīs tiesības nav atkarīgas no noteikumu par kompensāciju esamības un to satura. Turklāt attiecīgo uzņēmumu interese izvairīties no minētajām prasībām atlīdzināt kaitējumu un no izmaksām, kas saistītas ar šādām procedūrām, nevar tikt kvalificēta kā komerciāla interese, un tā nav pelnījusi Regulas Nr. 1049/2001 aizsardzību. Turklāt apstrīdētajā lēmumā nav ietverta nekāda informācija, kas ļautu secināt, ka minēto noteikumu plašāka izpaušana varētu būt šādu prasību pamatā.

⁵ Saskaņā ar Padomes Direktīvas 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV 1985, L 210, 29. lpp.) 1. un 12. pantu.

⁶ Skat. it īpaši starp Komisiju un dalībvalstīm noslēgtā 2020. gada 16. jūnija nolīguma par Covid-19 vakcīnu iepirkumu 6. panta trešo daļu un Komisijas 2020. gada 17. jūnija paziņojumu "ES stratēģija "Covid-19 vakcīnas"" (COM/2020/245 final).

Otrām kārtām, attiecībā uz iemeslu, saskaņā ar kuru pilnīga izpaušana neizbēgami atklātu attiecīgā uzņēmuma konkurentiem tā atbildības seguma “vājos punktus”, sniedzot tiem konkurences priekšrocību, ko tie varētu izmantot, piemēram, reklāmās, Vispārējā tiesa atgādina, ka iemesls, kāpēc šie noteikumi tika iekļauti attiecīgajos līgumos, – proti, kompensēt riskus, kas saistīti ar vakcīnu izstrādes termiņu saīsināšanu, – bija vispārpieejams pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Turklāt visi attiecīgie uzņēmumi guva labumu no noteikuma par kompensāciju.

Trešām kārtām, Vispārējā tiesa to pašu iemeslu dēļ noraida iemeslu, saskaņā ar kuru pilnīga izpaušana negatīvi ietekmētu attiecīgo uzņēmumu reputāciju.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa noraida prasītāju pamatu, ar kuru viņi pārmet Komisijai, ka tā neņēma vērā sevišķas sabiedrības intereses, kas pamato prasītās informācijas izpaušanu. Tā uzsver, ka ar vispārīgiem apsvērumiem par pārskatāmību un labu pārvaldību nevar pierādīt, ka interesei saistībā ar pārskatāmību piemīt kāda sevišķa nozīme, kas varētu prevalēt pār iemesliem, kuri pamato atteikumu izpaust attiecīgo līgumu aizklātās daļas. Vispārējā tiesa arī atgādina, ka attiecīgie līgumi bija daļa no administratīvas, nevis likumdošanas darbības.